

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-277-7-22>

**A SYSTEMATIC APPROACH IN THE MANAGEMENT
OF RESEARCH WORK IN A PEDAGOGICAL INSTITUTION
OF HIGHER EDUCATION**

**СИСТЕМНИЙ ПІДХІД В УПРАВЛІННІ
НАУКОВО-ДОСЛІДНОЮ РОБОТОЮ В ПЕДАГОГІЧНОМУ
ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Bieliaiev S. B.

*Doctor of Pedagogical Sciences,
Professor,
Head of The Department of Pedagogy,
Psychology and Education Management
Municipal Establishment «Kharkiv
Humanitarian-Pedagogical Academy»
of Kharkiv regional Council
Kharkiv, Ukraine*

Беляєв С. Б.

*доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки,
психології, початкової освіти
та освітнього менеджменту
Комунальний заклад «Харківська
гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради
м. Харків, Україна*

Система вищої освіти в Україні складається з мережі закладів вищої освіти, які мають забезпечити національний ринок праці відповідними фахівцями з різних галузей виробництва, культури, мистецтва, сфери послуг. Заклад вищої освіти має організовувати активну науково-дослідну діяльність. Враховуючи вимоги п. 38 постанови Кабінету міністрів щодо затвердження ліцензійних умов провадження освітньої діяльності [3] педагогічний працівник має включатись у активну наукову діяльність, результати якої втілюються у наукових статтях, монографіях, підручниках, навчальних посібниках.

Науково-дослідна робота в закладі вищої освіти керується нормативними документами, що забезпечують загальні засади управління розвитком закладів вищої освіти. До таких належать Закон України «Про освіту» [2], Закон України «Про вищу освіту» [1], інші постанови Міністерства освіти і науки України та Кабінету Міністрів України.

Метою науково-дослідної та науково-технічної діяльності у закладах освіти Закон України «Про вищу освіту» [1] визначає «здобуття нових наукових знань шляхом проведення наукових досліджень і розробок та їх спрямування на створення і впровадження нових конкурентоспроможних технологій, видів техніки, матеріалів

тощо для забезпечення інноваційного розвитку суспільства, підготовки фахівців інноваційного типу»

Основними завданнями науково-дослідної роботи в закладі вищої освіти у відповідності до статті 65 Закону України «Про вищу освіту» [1] виступають: «одержання конкурентоспроможних наукових і науково-прикладних результатів; застосування нових наукових, науково-технічних знань під час підготовки фахівців з вищою освітою; формування сучасного наукового кадрового потенціалу, здатного забезпечити розробку та впровадження інноваційних наукових розробок».

Постійне підвищення рівня вимог щодо якісного складу науково-педагогічних працівників засвідчує необхідність пошуку нових ефективних шляхів стимулювання такого роду діяльності. Серед сучасних методологічних підходів, що найбільш повно за своїм змістом відповідає логіці управління освітніми системами, виступає системний підхід. Використання системного підходу у пошуку шляхів підвищення ефективності управління науково-дослідною роботою пояснюється тим, що системний підхід має призначенням дати пояснення особливостей перебігу процесів, які відбуваються у випадку складної взаємодії багатьох суб'єктів. Кафедра, як структурний підрозділ закладу вищої освіти, виступає складною соціальною системою, яка у процесі функціонування взаємодіє з зовнішнім середовищем.

Програма системної організації управління науково-дослідною роботою викладачів кафедри передбачає реалізацію наступних складових

1. Стратегічне системне планування наукової роботи з урахуванням об'єктивних чинників розвитку окремих спеціальностей.

Планування відкриття нових спеціальностей чи підготовка до проходження акредитації вже існуючих освітніх програм має бути деталізованою таким чином, щоб час від початку підготовки до безпосередньої роботи акредитаційної комісії найбільш оптимально було використано з метою досягнення таких вагомих результатів наукової роботи, як написання наукових статей, участь у конференціях, підготовка монографій та навчально-методичних посібників у відповідності до профілю освітніх компонентів.

2. Системне планування показників наукової роботи кафедри з розподілом обов'язків між окремими науково-педагогічними працівниками.

Системне планування показників науково-дослідної роботи кафедри з урахуванням перспектив видавничої діяльності та участі у наукових конференціях різних рівнів дозволяє здійснити конкретизацію основних видів наукової роботи з визначенням відповідальних осіб. Під час планування наукових конференцій та семінарів різних рівнів потрібно враховувати сучасні та перспективні напрямки наукових досліджень та коригувати науково-дослідницьку роботу викладацького складу з урахуванням сучасної парадигми освіти, що дає можливість забезпечити сучасність, інноваційність та перспективність наукової роботи підрозділу та всього закладу вищої освіти.

3. Системне вивчення кола наукових інтересів та реалізація особистісних прагнень у науковій самореалізації.

Планування науково-дослідної роботи окремого науково-педагогічного працівника має враховувати його наукові інтереси, а також профіль освітніх компонентів, які він викладає на різних спеціальностях. Фіксація профілю освітніх компонентів дає можливість для оптимістичного прогнозування показників наукової роботи, оскільки в межах окремого освітнього компонента є можливість розробляти навально-методичне забезпечення, проводити наукові дослідження з публікаціями результативності тих чи інших ідей, підходів.

Щороку науково-педагогічний працівник має представити наукові публікації у провідних наукових виданнях, що індексуються у вітчизняних та міжнародних наукометричних базах, результати своєї навчально-методичної роботи, що реалізується у надрукованих навчальних підручниках, посібниках, інших виданнях навчально-методичного характеру. Саме можливість щорічно підвищувати якість викладання певного освітнього компоненту призводить до накопичення такого роду здобутків, що позитивно позначається на персональній науковій самореалізації викладача.

4. Поліпшення робочої атмосфери та соціально-психологічного клімату в колективі.

Продуктивність роботи окремого члена колективу знаходиться в прямій залежності від його емоційного стану, який, у тому числі, визначається соціально-психологічним кліматом соціальної групи, в якій він працює. Питання створення позитивної емоційної атмосфери робочого спілкування залишається базовою вимогою для створення відповідної настанови на плідну продуктивну працю та існування бажання покращувати результативність такої роботи. Для колективу

кафедри корисним є створення спільних проєктів з розроблення навчально-методичних матеріалів, підготовки та проведення наукових конференцій, семінарів, круглих столів. Колективна участь у підготовці та проведенні таких заходів сприяє підвищенню результативності роботи, а тому існування командного духу та взаємодопомоги залишається вагомою та необхідною складовою колективної співпраці.

5. Налагодження моніторингу результативності наукової роботи кафедри у порівнянні з іншими кафедрами академії.

Щорічне звітування про результати наукової роботи кафедри дає можливість оцінити об'єктивні показники результативності роботи окремих кафедр та науково-педагогічних працівників. Оприлюднення таких показників відповідає сучасній політиці у сфері організації роботи закладів вищої освіти, але також може бути використано з метою додаткового стимулювання педагогічних працівників. Це дає можливість визначити ефективність роботи окремих викладачів та кафедри в цілому, проаналізувати можливі перспективні види наукової роботи, що вже позначені в якості результатів наукової роботи інших кафедр і потребують приділення більшої уваги в межах даної кафедри.

Моніторинг науково-дослідної роботи кафедри та її результативність у порівнянні з іншими кафедрами створює ефект змагання, що додатково підсилює ефект від створення робочої атмосфери у колективі науково-педагогічних працівників. Відкритість інформації про стан та перспективи наукової роботи стають об'єктом уваги відповідних керівників структурних підрозділів, які опікуються питаннями пошуку ефективних механізмів підвищення ефективності наукової роботи викладачів. Обговорення оприлюднених аналітичних матеріалів в межах кафедри має торкатись питань результативності вже виконаної роботи, а також пошуку можливостей включати до переліку видів наукової роботи потенційно нових для членів зазначеного колективу.

Запропоновані в програмі системної організації управління науково-дослідною роботою кафедри складові мають впроваджуватись комплексно з позиції визнання колективу кафедри соціальною системою, на яку постійно впливають зовнішні та внутрішні чинники. Реалізація складових програми системної організації управління науково-дослідною роботою кафедри дає можливість підвищити ефективність управління науковою роботою, що знаходить втілення у підвищенні результативності в межах традиційних видів науково-

дослідної роботи та започаткуванні суб'єктивно нових для даного колективу напрямів та видів наукової роботи.

Література:

1. Закон України «Про вищу освіту». URL: <http://ru.osvita.ua/legislation/law/2235/>
2. Закон України про освіту. URL: <http://ru.osvita.ua/legislation/law/2231/>
3. Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти : постанова Кабінету міністрів України від 30 грудня 2015 р. №1187. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-п>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-277-7-23>

INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN PROFESSIONAL ACTIVITY OF FOREIGN LANGUAGE LECTURER

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Bilych O. B.

*Doctor of Pedagogy, Professor,
Professor at the Department
of Pedagogy, Methods of Teaching
Foreign Languages and Information
and Communication Technologies
Kyiv National Linguistic University
Kyiv, Ukraine*

Білич О. Б.

*доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки,
методики викладання іноземних мов
та інформаційно-комунікаційних
технологій
Київський національний
лінгвістичний університет
м. Київ, Україна*

Центром навчання іноземних мов і післядипломної освіти Київського національного лінгвістичного університету системно організується й здійснюється підвищення кваліфікації науково-педагогічних і педагогічних працівників університету. Зокрема викладачам іноземних мов пропонується авторський курс «Сучасні технології та засоби навчання іноземних мов і культури», який